

«Мега йорти грецької книги»

(*Μεγάλη γιορτή του ελληνικού βιβλίου* –

«Велике свято грецької книги»):

грецькі скарби

у фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова

Наукова бібліотека

Одеського Національного університету
імені І.І.Мечникова

«Μεγα γιορτι грецької книги»

(Μεγάλη γιορτή του ελληνικού βιβλίου – «Велике свято грецької книги»)

Це проєкт Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, спрямований на збереження та популяризацію спадщини національних спільнот України. Ініціативу реалізовано за підтримки *House of Europe* та *Goethe-Institut Ukraine* за фінансування Європейського Союзу.

Метою проєкту є масштабне оцифрування культурної спадщини грецької громади України та створення повноцінної цифрової бази даних грецьких книжкових і періодичних видань XVI – першої половини XX ст., що зберігаються у фондах Наукової бібліотеки. Цей проєкт відкриває широкий доступ до унікальних джерел, сприяє їх збереженню та забезпечує інтеграцію грецької культурної спадщини Одеси й України у сучасний світовий науково-культурний простір.

Переможці грантів
на оцифрування
культурної спадщини
національних
спільнот

Чому грецькі видання?

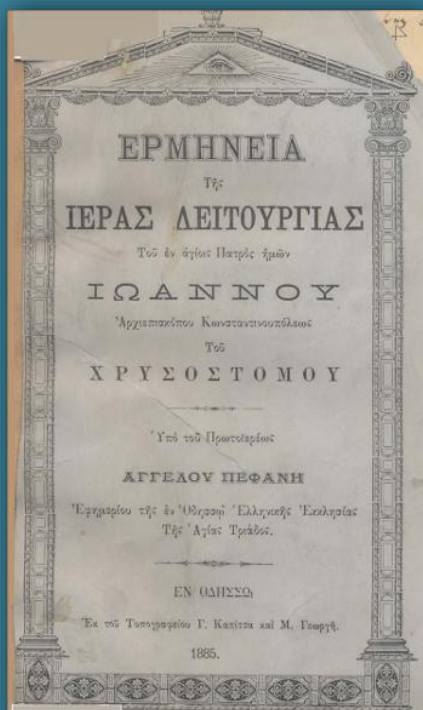

Одеса – місто з глибокими грецькими коріннями та багатовіковою історією, що сягає VI ст. до н. е. Саме греки заснували перші поселення й колонії на території сучасної Одеси та відіграли важливу роль у розвитку Північного Причорномор'я. Їхня присутність стала підґрунтям для формування мультикультурного характеру міста, яке й сьогодні зберігає сліди еллінської спадщини.

У XIX ст. грецька громада посіла помітне місце в інтелектуальному, економічному та культурному житті Одеси. У навчальних закладах міста, зокрема й у Рішельєвському ліцеї (якій згодом був перетворений у перший на півдні України університет), викладали грецьку мову. Саме тому у фонді університетської бібліотеки зберіглося чимало грецьких видань – підручників, граматик, словників, богословських та історичних праць, а також періодичних видань, які використовувалися в освітньому процесі та мали велике значення для розвитку грецької громади Одеси. Ці видання є унікальними свідченнями тісних культурних і наукових зв'язків між Одесою та грецьким світом.

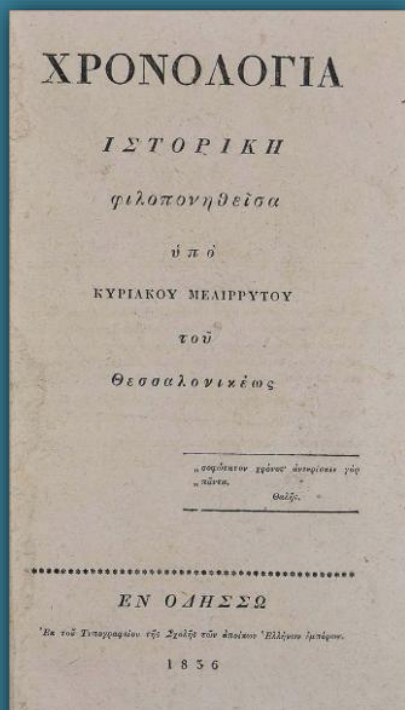
Грецькі книги, видані в Одесі

Особливу увагу привертають грецькі книги, видані в Одесі. Видання присвячені релігійній тематиці, питанням історії та культури Греції, а також мовознавчі праці, що відображають багатство та глибину грецької мовної традиції. Їхнє існування нерозривно пов'язане з давньою присутністю греків в Одесі – міста, яке з кінця XVIII ст. стало одним із ключових центрів грецької діаспори. Саме тут діяли грецькі друкарні, культурні товариства та освітні осередки, що сприяли розвитку еллінської мови, підтримували літературну спадщину та сприяли книгодрукуванню для всієї громади.

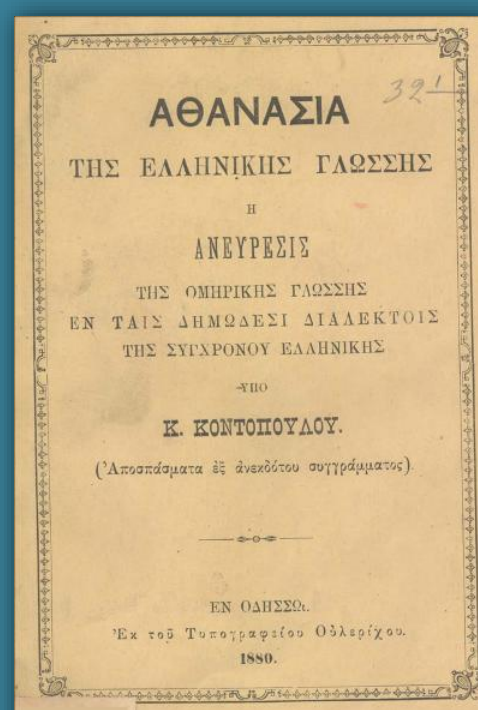
Scientific Library of Odesa I.MeI hdl:123456789/17652

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17652>

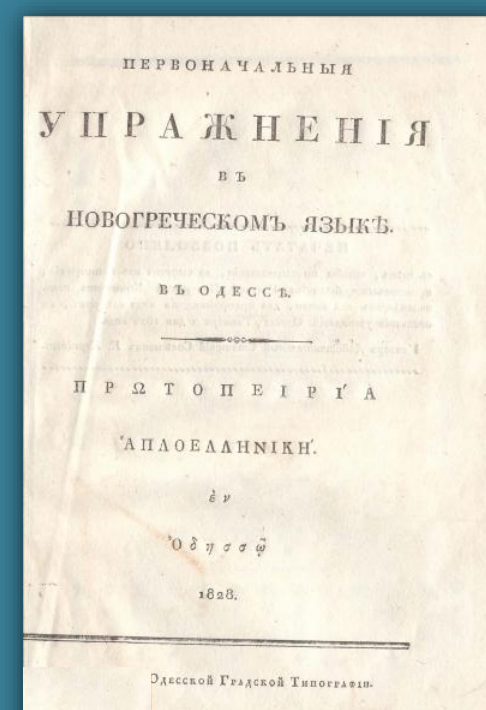
Scientific Library of Odesa I.I. hdl:123456789/17459

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17459>

S.Library of Odesa I.Mechnikov National hdl:123456789/17604

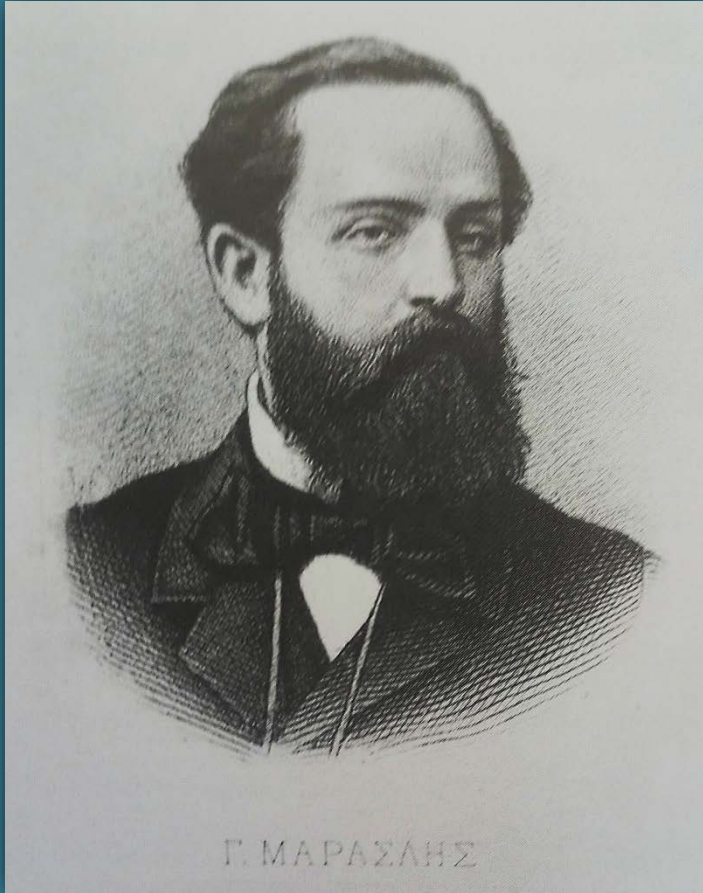
<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17604>

S.Library of Odesa I.Mechnikov National hdl:123456789/17354

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17354>

Грецька Одеса

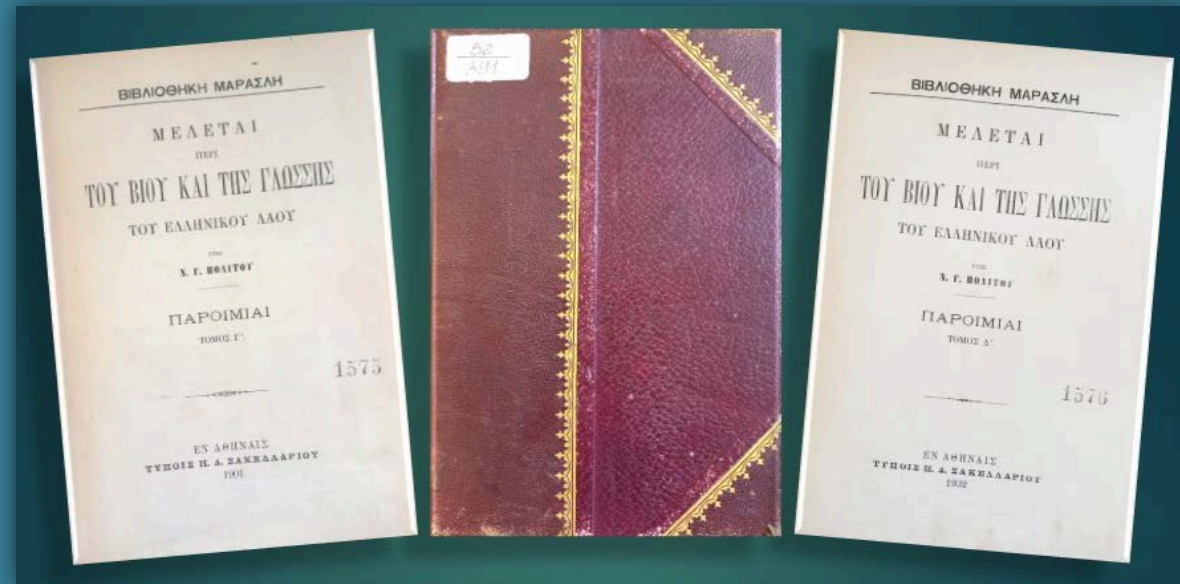
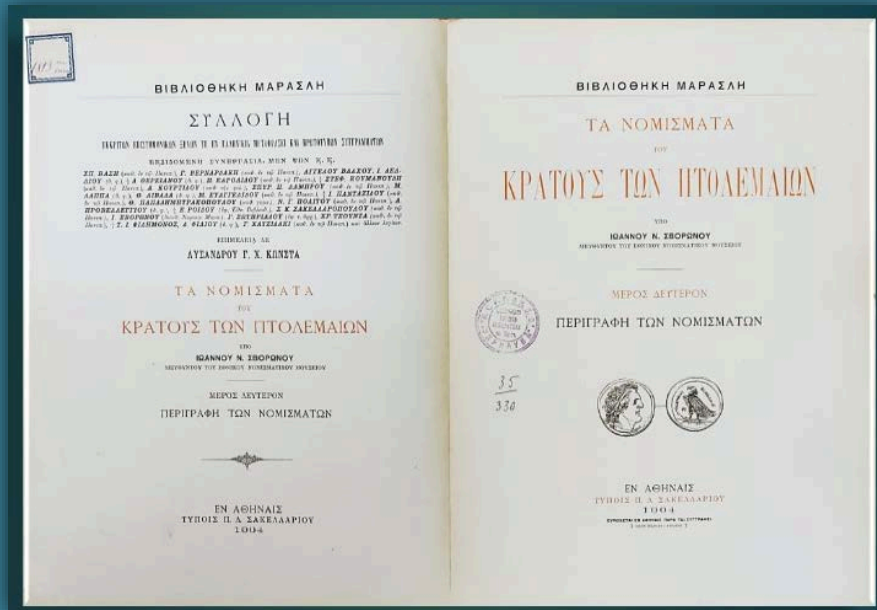
У різні періоди в Одесі активно діяла грецька громада: тут видавалися грецькі книжки та газети, працювали грецькі викладачі й комерсанти, а діяльність товариства «Філікі Етерія» (1814–1821) стала важливим поштовхом до національного відродження незалежності Греції. Помітний внесок у розвиток міста зробив і Григорій Маразлі (Γρηγόριος Μαρασλής; 1831–1907) – одесит грецького походження, меценат і один із найвідоміших міських голів, чия праця сприяла культурному та економічному зростанню Одеси.

Саме за фінансової підтримки Григорія Маразлі була започаткована серія «Βιβλιοθήκη Μαρασλή» (Бібліотека Маразлі). Видавниче починання бібліофіла мало суто просвітницьку мету й не передбачало прибутку: серія призначалася для поширення знань серед греків і включала переклади праць відомих німецьких істориків – Е. Курціуса, І. Дройзена, Т. Моммзена та ін. Книги виходили щомісяця в Афінах, а редакція текстів перекладів проводилася в Одесі.

Григорій Маразлі = Γρηγόριος Μαρασλής : каталог виставки : до 175-річчя від дня народження / Грецький фонд культури. Одеська філія ; упор. О. Б. Дьомін, С. Парадисопулос, авт. вступу О.Б. Дьомін ; пер. С. Парадисопулос. – Одеса : Графік Плюс, 2006.

«Βιβλιοθήκη Μαρασλή» у фонді Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова

Однією з головних умов Григорія Маразлі було забезпечення низької ціни видань, щоб зробити книжки доступними для широкого загалу. Висока поліграфічна культура, якісний папір, тиснення золотом і декоративні оправи перетворювали кожну книгу на справжній витвір мистецтва. «Βιβλιοθήκη Μαρασλή» стала символом благодійної діяльності Г. Маразлі та одним із перших системних проєктів, що поєднував культури України й Греції.

У межах проєкту Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова створила унікальний електронний корпус грецьких книжкових і періодичних видань, що репрезентує багатовікову грецьку друковану спадщину. Оцифровані матеріали охоплюють широкий часовий спектр: від класичних творів античних авторів до унікальних видань XX ст., серед яких – рідкісна періодика та малодосліджені джерела.

Відкритий доступ до колекції забезпечує дослідникам з усього світу можливість працювати з цінними матеріалами, зосередженими у фондах бібліотеки, та відкривати нові сторінки історії регіону. Проєкт сприяє розвитку міжнародного культурного діалогу, поглиблює міждисциплінарні дослідження й створює нові можливості для освіти та науки в Україні та за її межами.

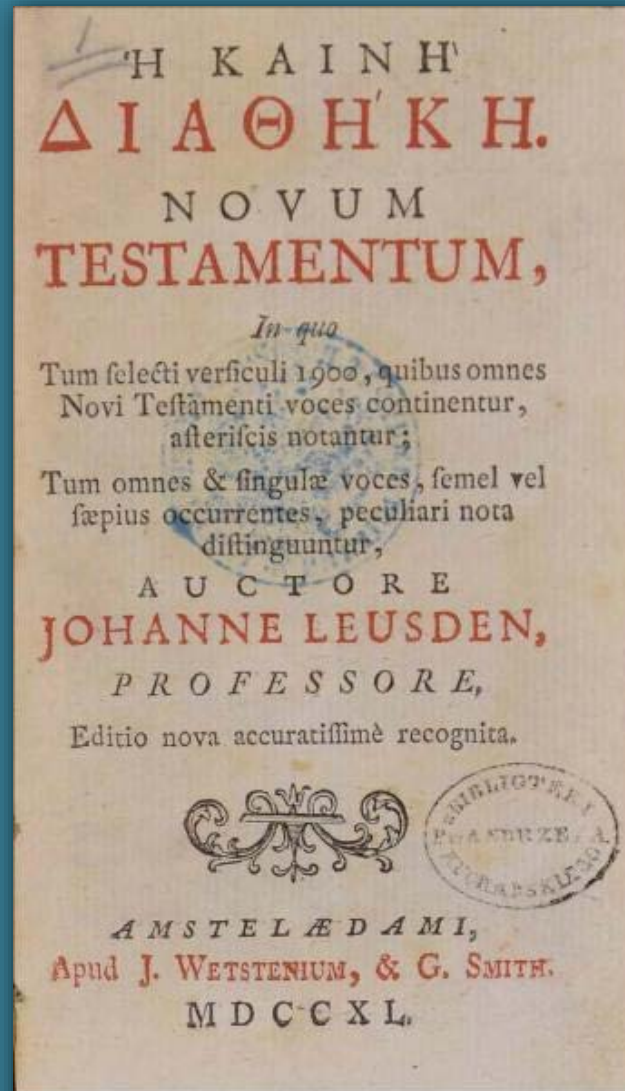
Базу даних «Мега йорти грецької книги» (Μεγάλη γιορτή του ελληνικού βιβλίου – «Велике свято грецької книги») можна переглянути за покликанням:

https://lib.onu.edu.ua/meha_yorti/ або за QR-кодом:

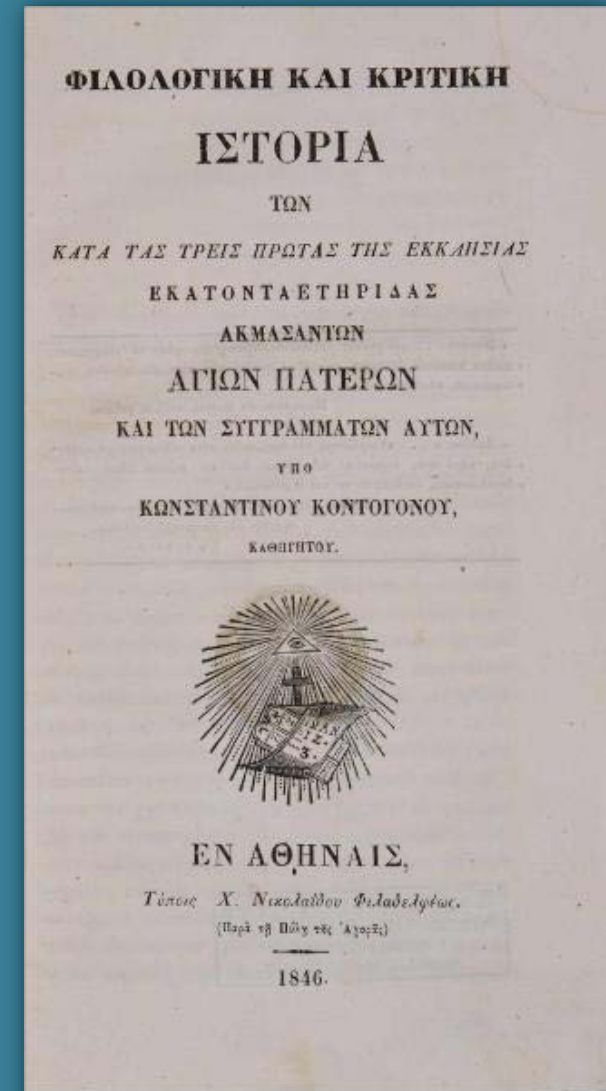
Релігійна література

Грецькі видання відіграли значну роль у розвитку духовної традиції Сходу й Заходу. Багато текстів мають мистецькі й історичні особливості. У грецькій колекції книжкових видань Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зберігаються праці, надруковані суто грецькою або паралельно грецькою та будь якою іншою мовою (частіше – латиною), серед яких богословські праці, дослідження з історії християнства, релігійні тексти, Біблія, богослужбові книги, молитовники тощо.

Scientific Library of Odesa I.MeI hdl:123456789/17819

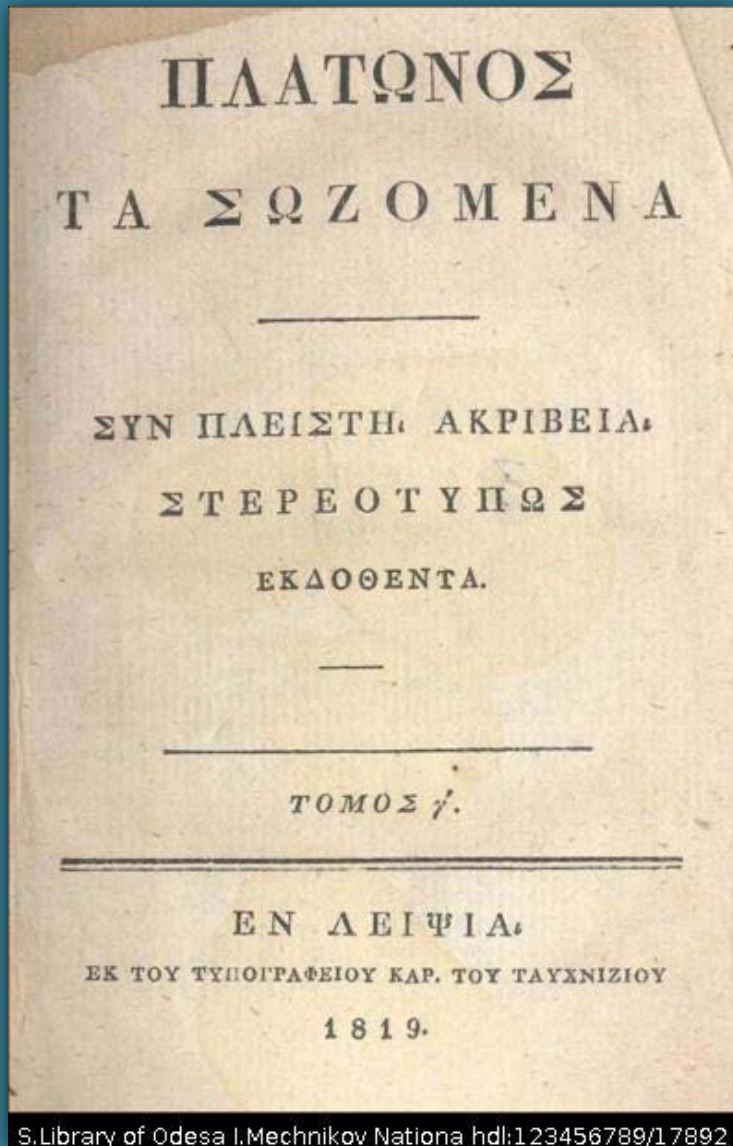
<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17819>

Scientific Library of Odesa I. hdl:123456789/17404

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17404>

Філософська література

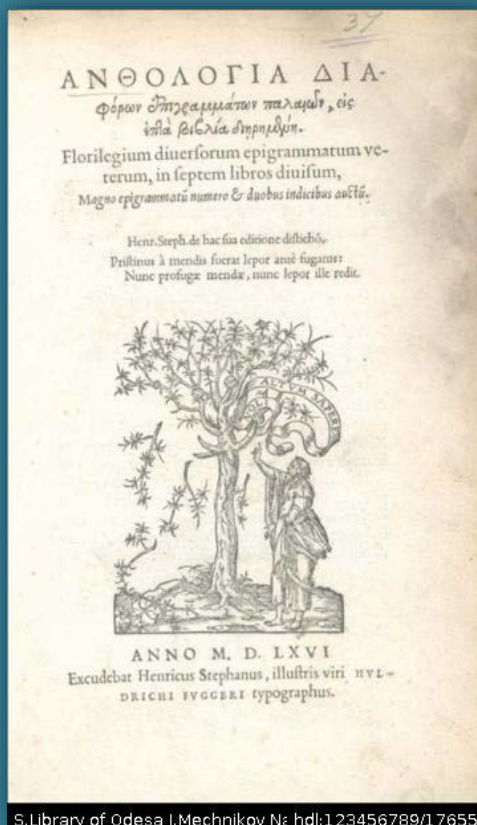

У розділі «Філософська література» зібрані праці з античної, середньовічної та модерної філософії. Вони показують розвиток грецької інтелектуальної традиції. До колекції входять дослідження мислителів, переклади класичних творів і наукові коментарі. Особливо цінні видання про історію філософської думки та її ключові школи – від досократиків до мислителів Нового часу. Ця філософська література допомагає зрозуміти еволюцію ідей, що вплинули на європейську культуру.

Колекція включає твори всіх відомих грецьких античних авторів (Гомера, Платона, Аристотеля, Фукідіда, Демосфена тощо) та почала формуватися ще з часів Рішельєвського ліцею. Твори античних авторів входили до «...багатого зібрання книг еліно-грецьких, латинських та французьких...», придбаних на гроші абата Ніколя та герцога де Рішельє для ліцейської бібліотеки. Ці книги - міцна основа для розуміння культурної спадщини Європи, яка поєднує біографічні дослідження з оригінальними творами давньогрецьких і візантійських мислителів.

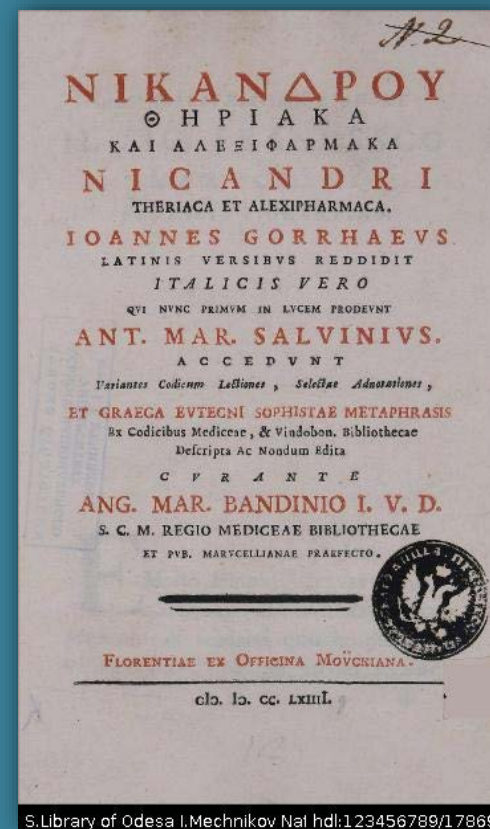
Окремий блок присвячено візантійській літературі та творам церковних авторів.

Давньогрецькі та візантійські автори

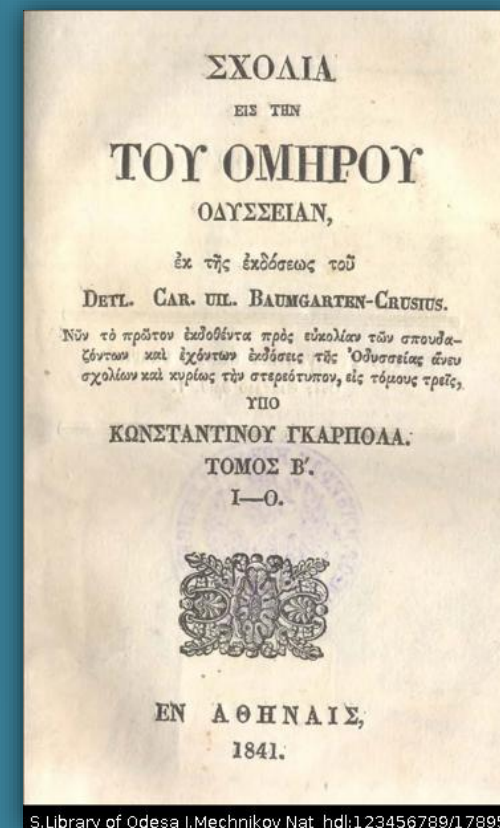
S. Library of Odesa I. Mechnikov № hdl:123456789/17655

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17655>

S. Library of Odesa I. Mechnikov Nat hdl:123456789/17869

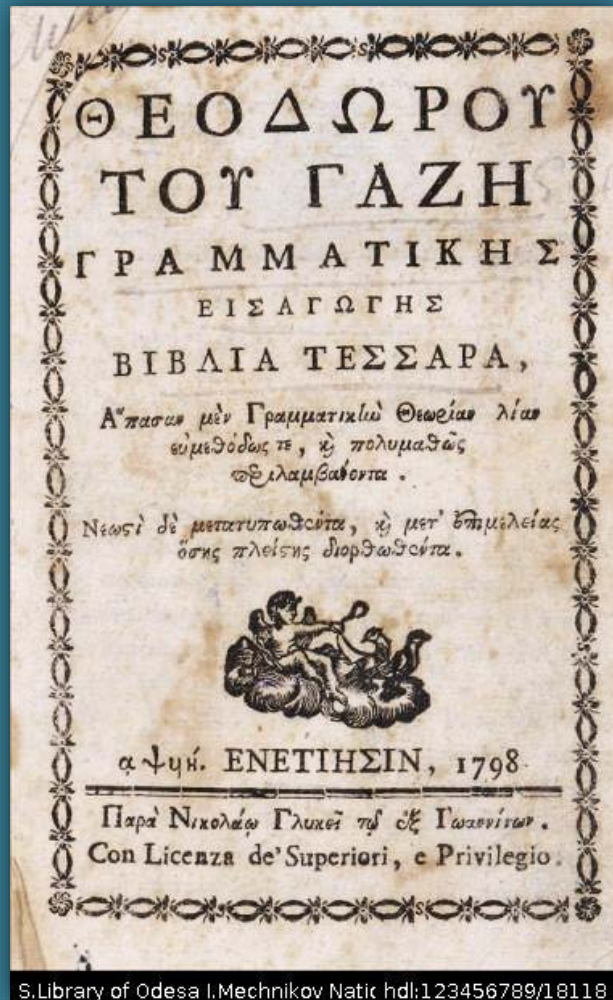
<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17869>

S. Library of Odesa I. Mechnikov Nat hdl:123456789/17895

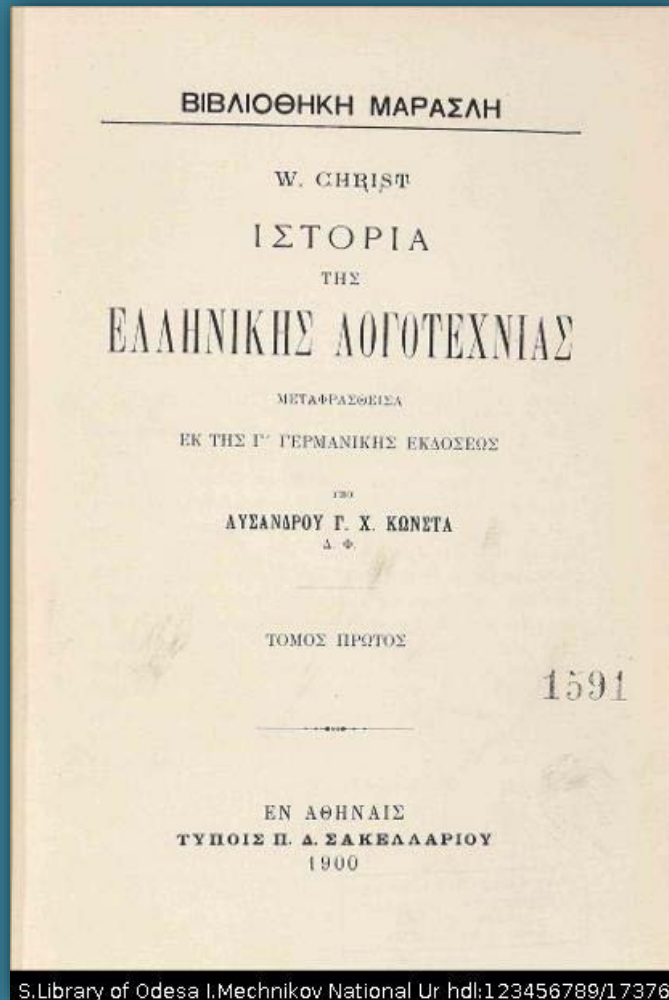
<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17895>

Мовознавство та література

S.Library of Odesa I.Mechnikov Natic hdl:123456789/18118

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/18118>

S.Library of Odesa I.Mechnikov National Ur hdl:123456789/17376

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17376>

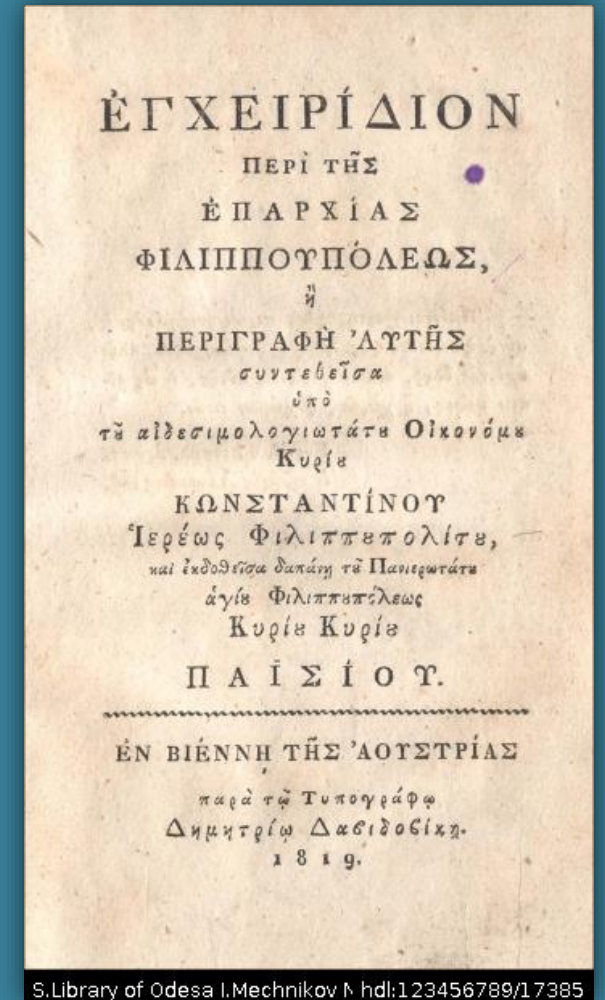
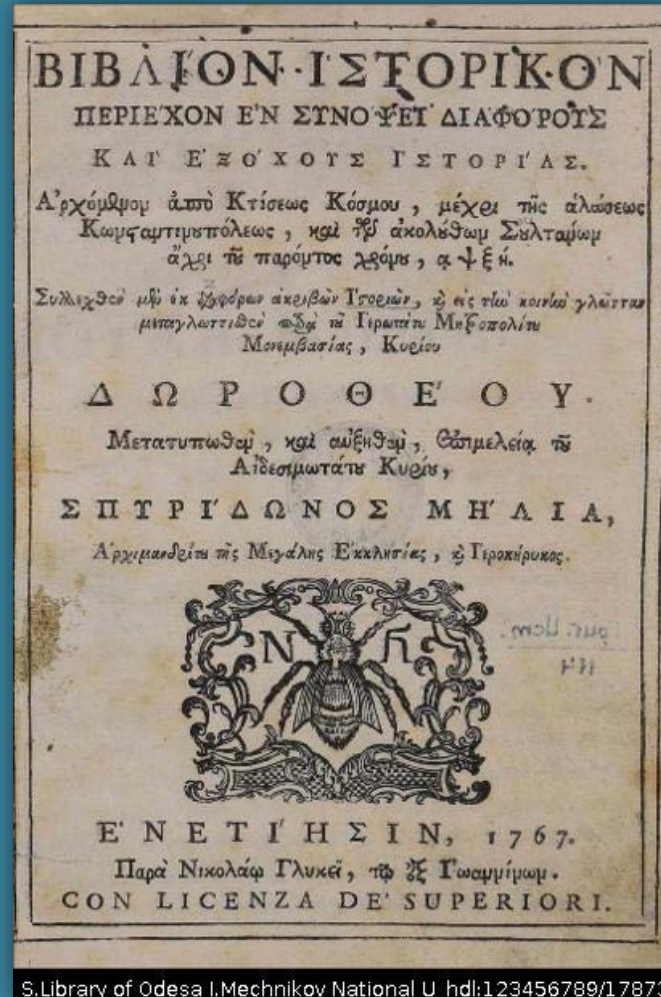
До колекції грецьких видань Наукової бібліотеки ОНУ входять праці з мовознавства та літератури. Тут представлені грецькі грамматики, словники, літературознавчі дослідження та художні твори.

У XIX ст. грецьку мову викладали у Рішельєвському ліцеї – попереднику університету в Одесі. Бібліотечні фонди зберігають багато рідкісних лінгвістичних праць. Вони важливі для вивчення новогрецької мови та її історії.

Історія та культура

Колекція університетської бібліотеки знайомить також із історією та культурою Греції. Тут можна знайти історичні розвідки, етнографічні праці, захопливі описи подорожей та археологічні дослідження, висвітлюється боротьба за незалежність держави Греція.

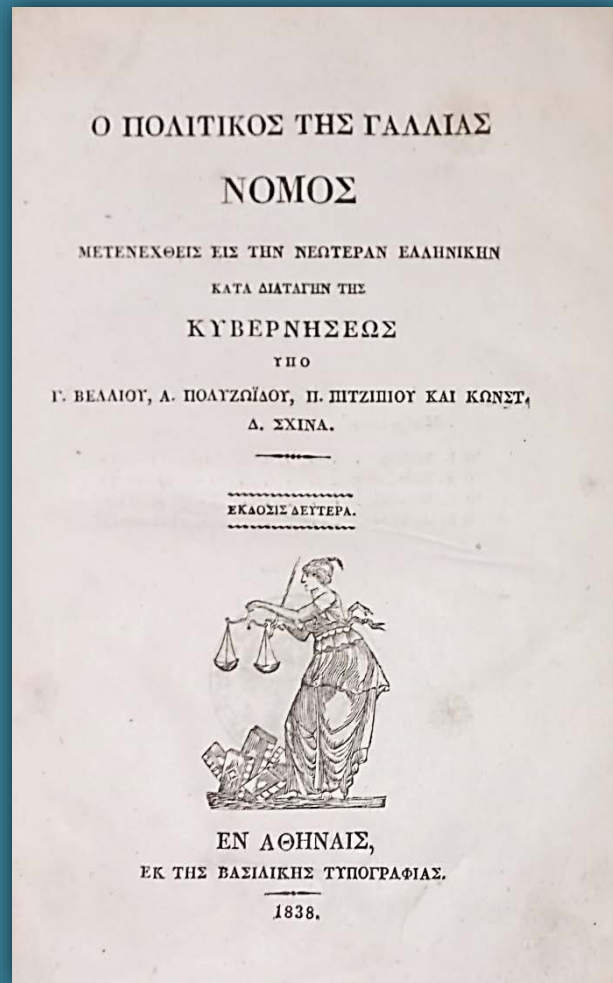
Кожен текст відкриває унікальний погляд на життя, звичаї та традиції грецького народу. Ці джерела допомагають відчутти дух Давньої Греції та її культурну спадщину.

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17385>

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17873>

Освіта

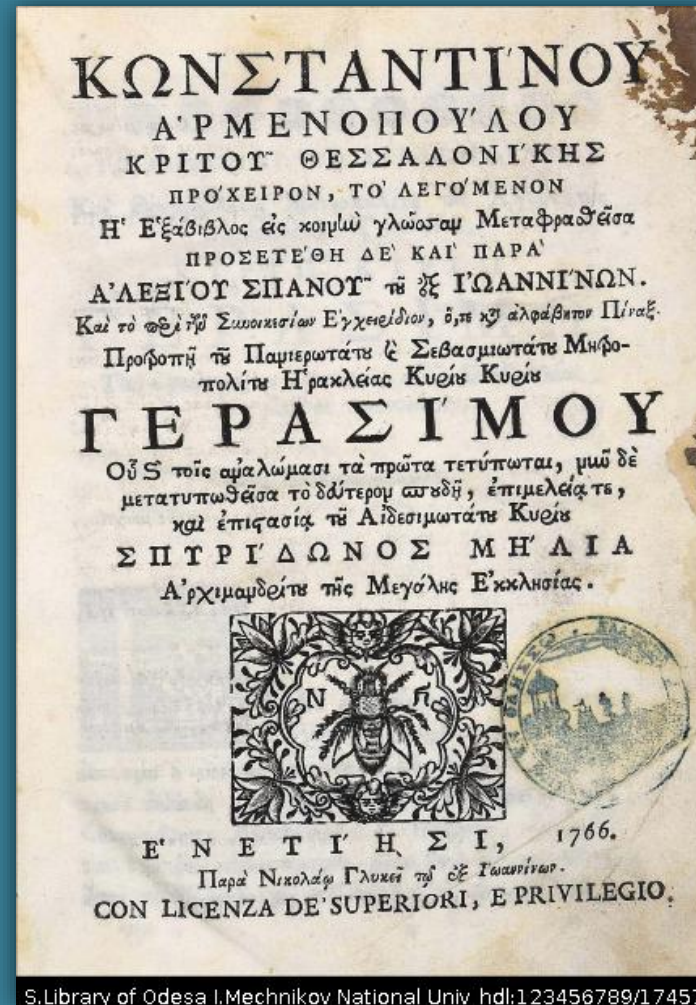
Серед колекції грецьких видань особливу увагу привертають книги, присвячені освіті – матеріали та дослідження з педагогіки, історії навчальних традицій, формування освітніх інституцій та розвитку інтелектуальної культури.

Подібні видання не лише відображають еволюцію грецької освітньої думки, а й відкривають перед читачем широкий культурний контекст, у якому формувалася наука й гуманітарна спадщина еллінського світу.

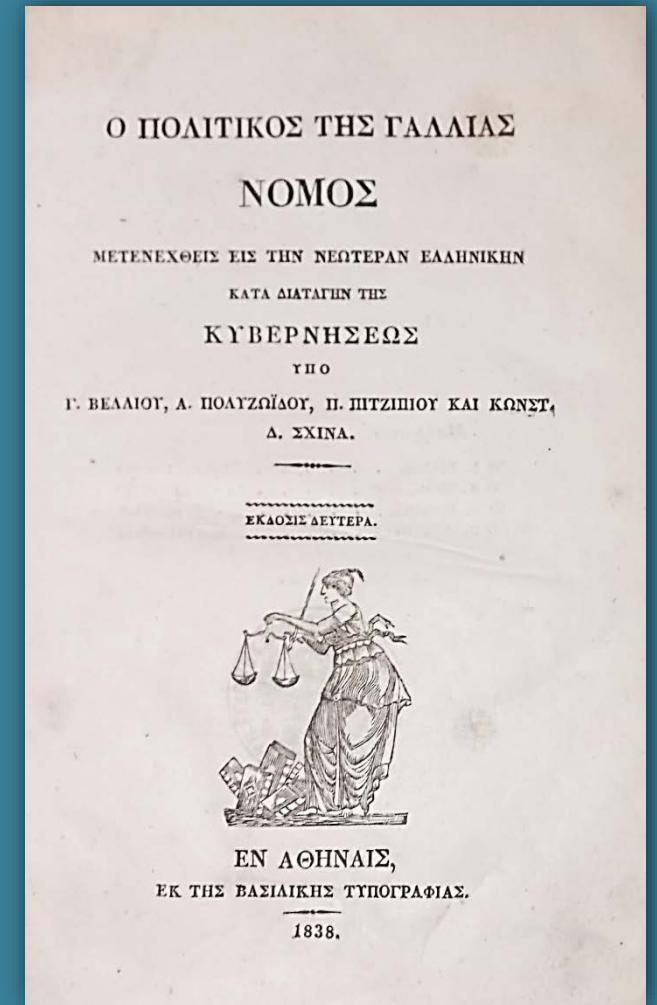
Право

У фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова зберігаються видання, присвячені праву та юриспруденції. Тут можна знайти праці з візантійського та грецького права, з історії права інших європейських народів, а також загальні правові дослідження.

Подібні дослідження та юридичні тексти розкривають розвиток правових систем, основи юриспруденції та важливі правові традиції Греції та інших європейських держав.

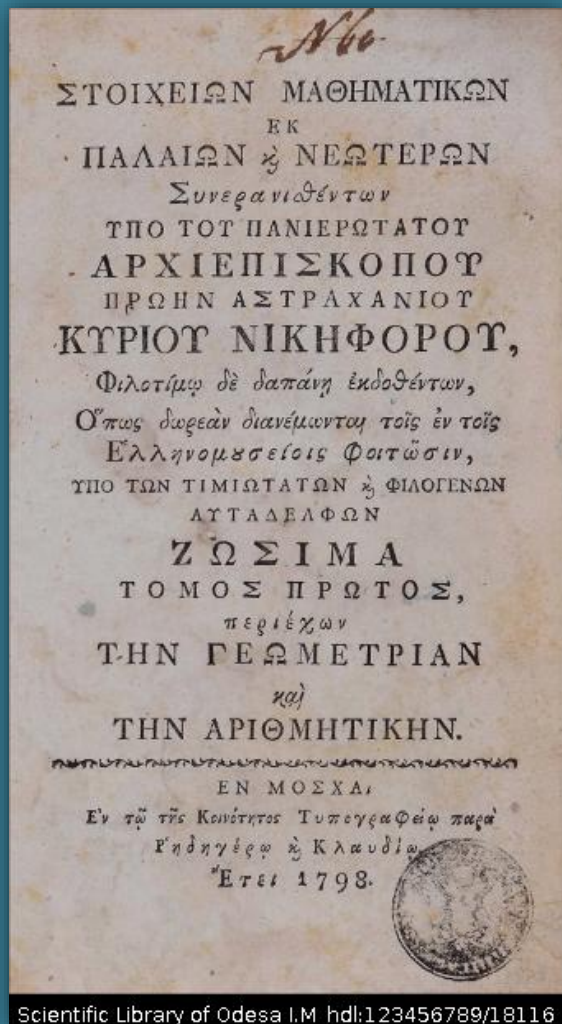

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081//handle/123456789/17457>

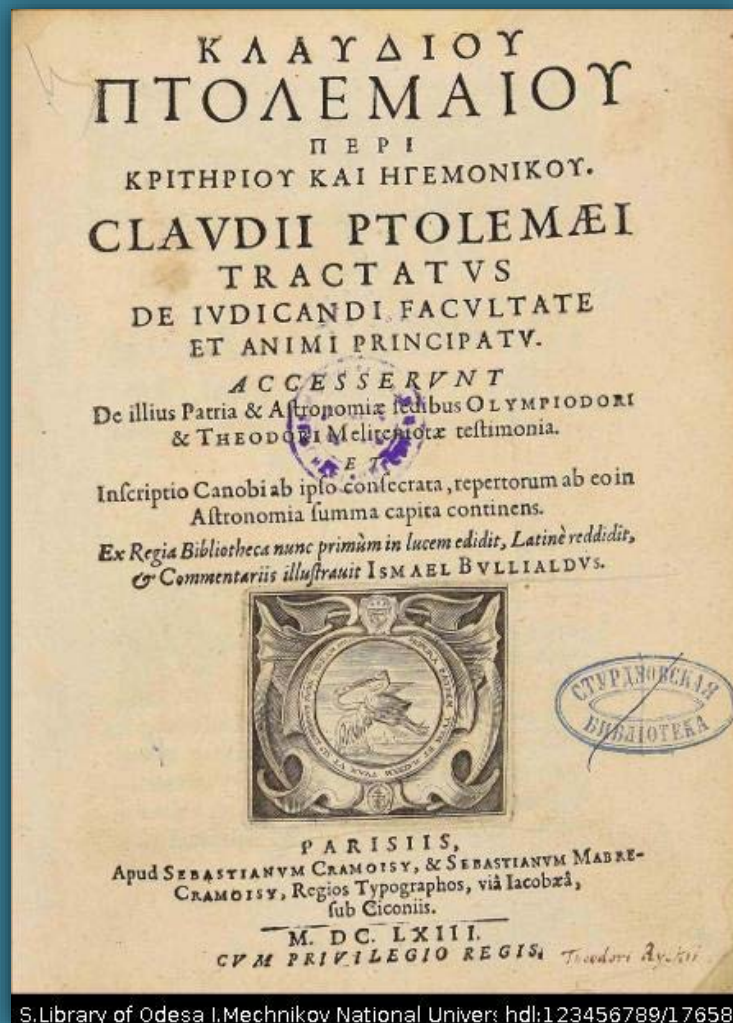
3 фондів НБ ОНУ

Природничі науки

Scientific Library of Odesa I.M hdl:123456789/18116

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/18116>

S.Library of Odesa I.Mechnikov National Univer: hdl:123456789/17658

<http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/123456789/17658>

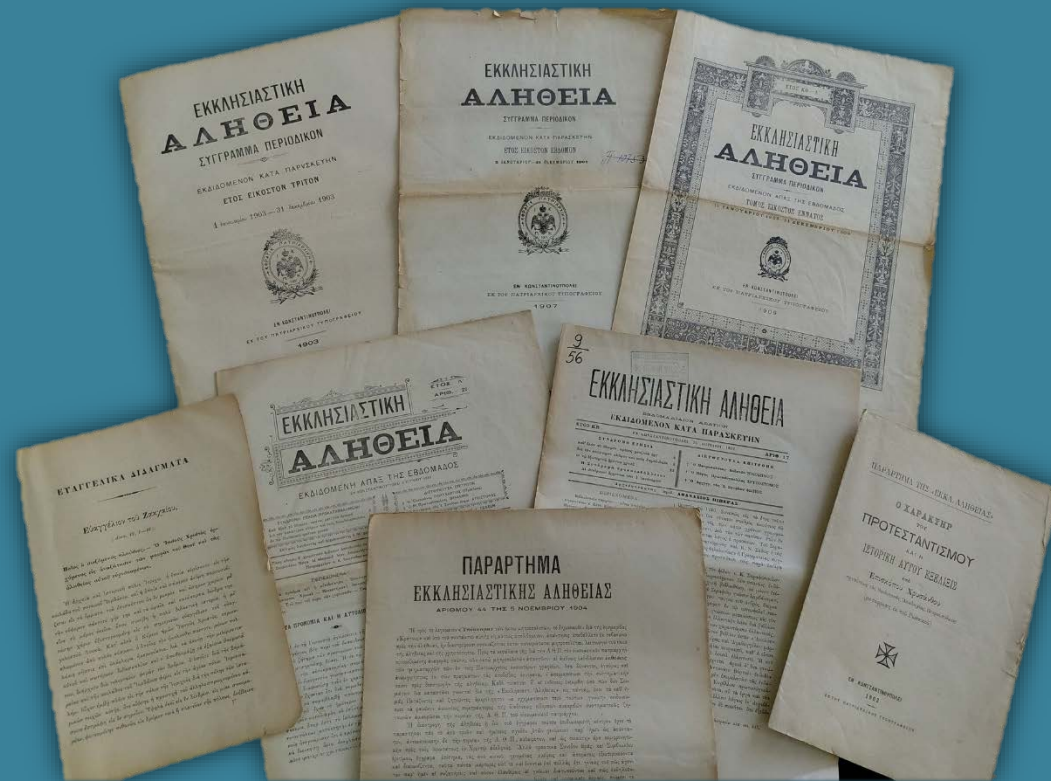
У фондах Наукової бібліотеки ОНУ зберігаються численні видання, присвячені різним галузям природничих наук, зокрема фізиці, астрономії, математики, географії, гідрографія тощо.

Серед них є класичні та сучасні праці, а також грецькі видання, які дозволяють простежити розвиток природничих знань у різних культурних традиціях. Книги допомагають глибше зрозуміти закони природи, відкриття великих учених і еволюцію наукової думки від давнини до сьогодення.

Грецькі періодичні видання

Важливий історичний матеріал про суспільне життя греків в Україні та Балкан зосереджений у численних періодичних виданнях кінця XIX – початку XX ст., що дбайливо зберігаються у фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова. Ці газети й журнали відтворюють подих епохи – від щоденних подій до масштабних політичних і культурних процесів, які формували грецьку громаду.

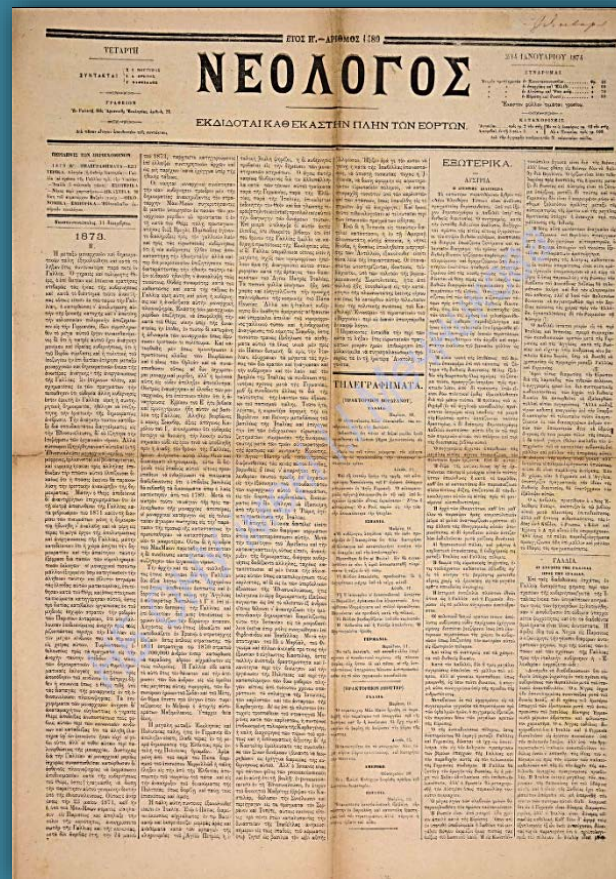
Вони проливають світло на діяльність освітніх і благодійних товариств, розвиток культури, економічне життя та взаємодію грецьких спільнот з українським соціальним середовищем. Завдяки цьому унікальному комплексу джерел НБ ОНУ постає не лише як сховище пам'яті, а як повноцінний дослідницький центр, що відкриває можливості для глибокого вивчення історії, журналістики, етнокультурних контактів і багатовікових зв'язків греків з українськими землями.

Грецькі газети

Серед найцінніших грецьких періодичних видань, що зберігаються в університетській бібліотеці, – «*Νεολόγος*» (*Нове слово*) – грецька газета, що видавалася в Стамбулі протягом 1866–1922 рр. Вона стала впливовим інтелектуальним центром, задекларувавши ідею сприяння відродженню Візантійської імперії. Серед її провідних авторів – С. Бойтірас, І. Бретос і Я. Бафеядіс.

Не менш значущим є «*Εκκλησιαστική Αλήθεια*» (*Церковна правда*) – офіційний орган Вселенського Патріархату, що виходила у 1880–1923 рр. На її сторінках публікували новини про діяльність духовного центру Константинопольської Православної Церкви, матеріали зі східного еллінізму та наукові дослідження. Видання очолював відомий інтелектуал Мануїл Гедеон.

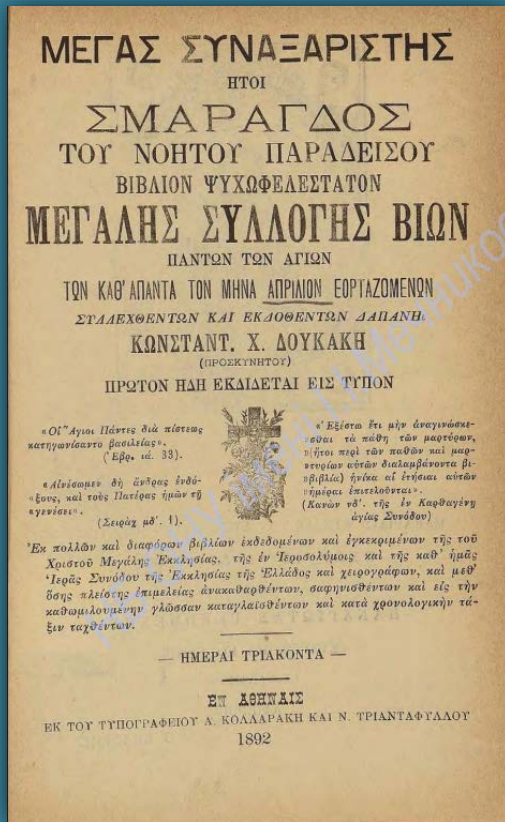

<https://lib.onu.edu.ua/neologos/>

<https://lib.onu.edu.ua/tserkovnapravda/>

Грецькі журнали

https://lib.onu.edu.ua/zbirka_zhytiy/

https://lib.onu.edu.ua/nauk_shchorich/

У ХІХ–ХХ ст. грецькі журнали стали важливими свідченнями інтелектуального, культурного й духовного життя еллінського світу, поєднуючи наукові дослідження, літературні традиції та релігійні тексти.

Серед них особливе місце посідає журнал «*Επιστημονική Επετηρίς*» (Науковий щорічник Афінського університету), який видається й сьогодні. Кожний том охоплював широкий спектр наукових досліджень – від філології та історії до медицини й природничих наук, формуючи інтелектуальний простір новогрецької науки.

Важливою була й богословська періодика, зокрема видання на кшталт «*Μέγας συναξαριστής ...*» – велика збірка текстів про житі святих на кожен місяць.

Такі журнали та серійні видання популяризували духовну спадщину, зміцнювали зв'язок між церковною традицією та читачами.

«Μεγα йорти грецької книги» (Μεγάλη γιορτή του ελληνικού βιβλίου – «Велике свято грецької книги»)

Грецькі книжкові скарби Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова – це унікальний світ, де поруч існують античні тексти, візантійські видання, наукові праці, богословські збірники, художню література та рідкісні періодичні видання ХІХ–ХХ ст. Це колекція поєднує історію та сучасність, знання й духовність – усе те, що формує живу традицію грецької книги.

Проект «Μεγα йорти грецької книги» (*Μεγάλη γιορτή του ελληνικού βιβλίου – «Велике свято грецької книги»*) відкриває доступ до цих матеріалів з будь-якої точки світу, а оцифрування забезпечує їх збереження для майбутніх поколінь.

Команда бібліотеки з вдячністю працює над збереженням спадщини та розвитком культурного діалогу. Реалізація проєкту стала можливою завдяки підтримці ЄС, **House of Europe** та **Goethe-Institut**.

Нехай це свято відкриває нові горизонти для читачів, дослідників і всіх, хто любить грецьку культуру!